

Promemoria

2017-10-02

Utredning angående ändring av Kommunfullmäktiges delegation till Samhällsbyggnadsnämnden pga av nyhet i PBL 5 kap 27§

Enligt SFS 2017:424 Lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) har bland annat 5 kap 27 § plan- och bygglagen fått en ny lydelse. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2017.

5 kap 27 § PBL ny lydelse

”En detaljplan ska antas av kommunfullmäktige, men fullmäktige får uppdra åt kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden att anta en plan som inte är *av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt*.

Ett sådant uppdrag får inte delegeras.”

5 kap 27 PBL tidigare lydelse

”En detaljplan ska antas av kommunfullmäktige, men fullmäktige får uppdra åt kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden att anta en plan som inte är *av stor vikt eller har principiell betydelse*.”

Bakgrund till den nya lagtexten

Till grund för ovannämnda lagändring och andra ändringar ligger prop. 2016/17:151 Fler steg för en effektivare plan- och bygglag. I propositionen föreslås flera ändringar för att göra planprocessen mera effektiv. Vad avser ändringen i 5 kap 27 § PBL är syftet att kommunstyrelsen och byggnadsnämnden ska kunna anta flera planer och att färre planer då behöver beslutas av kommunfullmäktige. I plan- och byggnadsnämnden används genomgående namnet byggnadsnämnden. I Gävle kommun fullgörs byggnadsnämndens uppgifter av samhällsbyggnadsnämnden.

Kortfattat kan sägas att utrymmet för delegering enligt PBL bör utformas enligt de principer som ligger till grund för delegering enligt kommunallagen och därför bör samma uttryck användas i texten. Av prop. 2016/17:151 sid 39 framgår att det då ska vara fråga om avgöranden där det politiska momentet allmänt sett är dominerande. Det uttrycks i 3 kap 9 § kommunallagen på så sätt att fullmäktige ska besluta i ärenden av ”*principiell beskaffenhet eller annars av större vikt*.”

Ändringen i 5 kap 27 § PBL innebär i sin tur att § 4 punkten i reglemente för samhällsbyggnadsnämnden ska ändras eftersom den texten är beroende av lydelse i 5 kap 27 § PBL. Man kan således säga att ändringen i det avseende är av *formell* natur. Samhällsbyggnad Gävle föreslår vidare att texten ”eller har stöd i översiktlig planering” ska utgå ur reglementets § 4 punkten 1. Skälet till detta är att förarbetena till lagändringen ger utrymme för kommunen, där skäl föreligger (se nedan) att anta planer, t.ex. där detaljplanen i någon begränsad del inte är förenlig med översiktsplanen, men att detaljplanens allmänna inriktning ändå har ett tydligt stöd i översiktsplanen.

Nedan redovisas ändringar av § 4 punkten 1 i samhällsbyggnadsnämndens reglemente. Kuriv text är nytillkommet och överstruket är text som utgår:

”1. om antagande, ändring eller upphävande av detaljplan och områdesbestämmelse enligt 5 kap. plan- och bygglagen (2010:900), som inte är av principiell beskaffenhet, *eller annars* av större vikt ~~eller har stöd i översiktlig planering~~, om inte kommunstyrelsen i yttrande under granskning eller, vid standardförfarande, efter samrådet, anmält erinran,”

I propositionen sid 39 står följande:

Kommunernas interna organisation regleras i flera lagar. Av förarbetena till regeringsformen framgår att kommunfullmäktiges beslutskompetens i huvudsak gäller beslut av mera grundläggande natur eller av mera generell räckvidd (prop. 1973:90 s. 231). I förarbetena betonas också att det ska vara fråga om avgöranden där det politiska momentet allmänt sett är dominerande. Detta uttrycks i 3 kap. 9 § kommunallagen (1991:900), förkortad KL, på så sätt att fullmäktige ska besluta i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Detta uttryck återfinns också i lagrådsremissen En ny kommunallag som beslutades den 16 februari 2017. I PBL används i stället uttrycket inte är av stor vikt eller har principiell betydelse (5 kap. 27 § och 12 kap. 6 §). Uttrycken används i KL respektive PBL för att särskilja vilka ärenden som är förbehållna kommunfullmäktige och vilka ärenden som kan delegeras till en enskild nämnd, respektive vilka ärenden som kan delegeras från byggnadsnämnden till en enskild nämndledamot eller tjänsteman m.fl.

I förarbetena (sid 41) konstateras vidare att även om de uttryck som används i kommunallagen (KL) respektive äldre plan- och bygglagen (ÅPBL) och plan- och bygglagen (PBL) språkligt sett ligger nära varandra har uttrycken för delegation aldrig varit identiska i dessa lagar. Förarbetena till ÅPBL har därmed blivit vägledande när det gäller vilken delegation som anses vara möjlig från kommunfullmäktige i frågor som avser planärenden. Detta har sammanfattningsvis medfört att praxis i dessa avseenden fortfarande bygger på de principer som låg till grund för 1977 års kommunallag.

Genom att ändra texten i 5 kap 27 § PBL så att fullmäktige kan uppdra till kommunestyrelsen eller byggnadsnämnden att anta planer som ”inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt”, och inte som tidigare ”plan som inte är av stor vikt eller har principiell betydelse” anser man att äldre förarbeten och praxis inte längre kommer att ge vägledning för vilka planer som ska antas av kommunfullmäktige.

I förarbetena (sid 42 f) ger man följande vägledning till stöd för vilka planer som kan anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt:

”När äldre praxis och förarbeten inte längre kommer att ge vägledning om vilka planer som ska antas av kommunfullmäktige finns det skäl att utveckla vilka planförslag som kan anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Den 1 januari 2015 ändrades PBL på ett sätt som innebär att ett utökat förfarande ska tillämpas i de fall ett planförslag inte är förenligt med översiktsplanen eller länsstyrelsens granskningsyttrande över denna, är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse, eller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det utökade förfarandet syftar till att säkerställa att särskilt betydelsefulla planförslag hanteras på ett sätt som säkerställer ett gott beredningsunderlag, vilket bl.a. förutsätter att även allmänheten m.fl. ges tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget.

Regeringen menar att sådana planförslag som ska handläggas enligt det utökade förfarandet även kan anses vara sådana planer som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Kriterierna för det utökade förfarandet innebär enligt regeringen en lämplig avvägning mellan intresset av en rationell inomkommunal hantering och av att planprocessen säkerställer att planförslag av större vikt m.m. kan föregås av en offentlig debatt. Dessutom är det önskvärt att regleringen inte blir onödigt komplex. Om helt olika kriterier ska gälla för de situationer när det utökade förfarandet ska tillämpas respektive när ett planförslag ska antas av kommunfullmäktige, finns risk för att regelverket blir mindre överskådligt och svårare att tillämpa. Undantagsvis kan dock även en detaljplan som omfattas av kriterierna för det utökade förfarandet vara av sådan karaktär att planen inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Så kan vara fallet om detaljplanen har ett tydligt stöd i ett detaljplaneprogram som kommunfullmäktige har antagit. Det kan vidare vara fråga om att detaljplanen i någon begränsad del inte är förenlig med översiktsplanen, men att detaljplanens allmänna inriktning ändå har ett tydligt stöd i översiktsplanen.

Liksom i dag kommer bestämmelsen att ange gränserna för vilken delegation som kan tillåtas. Inget hindrar att kommunfullmäktige beslutar om en mindre omfattande delegation, t.ex. att delegationen inte omfattar sådana planförslag som förutsätter att en samordning sker mellan flera nämnder. Det kan även vara lämpligt att sådana detaljplaner som förutsätter att kommunfullmäktige beslutar om ett genomförandeavtal antas av kommunfullmäktige. Regeringen anser emellertid att det inte finns anledning att detaljreglera denna fråga, utan att kommunerna är bäst skickade att själva avgöra hur sådana planer bör hanteras internt. Normalt kommer planförslag som medför betydande ekonomiska åtaganden för kommunen, dvs. det uttryck som Plangenomförandeutredningen förordade, också att vara av sådant betydande intresse för allmänheten att det förutsätter att det utökade planförandet tillämpas. I dessa fall ska antagandet således ske av kommunfullmäktige.”

Det förhållande att det i nya 5 kap 27 § PBL även står att ”Ett sådant uppdrag får inte delegeras”, innebär ingen ändring i sak vad gäller delegering från byggnadsnämnd till utskott, ledamot eller ersättare eller anställd i kommunen, i visst hänseende. Syftet är att uttrycket för delegeringen ska vara samma som i kommunallagen, d.v.s. att planer som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, inte skall delegeras. Det tidigare uttrycket i 12 kap 6 § PBL är att ärenden ”av stor vikt eller har principiell betydelse” inte får delegeras. Genom SFS 2017:424 ändras även 12 kap 6 § PBL så att texten ”av stor vikt eller har principiell betydelse” ersätts med uttrycket ”principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.”

Sammanfattningsvis bör reglemente för samhällsbyggnadsnämnden, § 4 punkten 1, bör ändras så att texten i reglementet motsvara ändringen i 5 kap 27 § PBL. Ändringen är i huvudsak av formell natur men ger även utrymme för Kommunfullmäktige att uppdra åt Samhällsbyggnad att anta planer där tex detaljplanen i någon begränsad del inte är förenlig med översiktsplanen, men att detaljplanens allmänna inriktning ändå har ett tydligt stöd i översiktsplanen.

Dan Ageborn